

ZNANSTVENI SKUP »TISUĆU I STO GODINA OD SMRTI METODIJEVE
– ĆIRILOMETODSKO KULTURNO-KNJIŽEVNO NASLJEĐE U HRVATA«
(pozdravni govor na otvaranju Skupa 16. listopada 1985)

Jakov SIROTKOVIĆ, Zagreb

Drugarice i drugovi, gospode i gospodo!

Dozvolite mi da otvorim Znanstveni skup »Tisuću i sto godina od smrti Metodijeve – Ćirilometodsko kulturno-književno nasljeđe u Hrvata«. Sve vas toplo pozdravljam i zahvaljujem što ste se odazvali našem pozivu.

Ima mnogo razloga zbog kojih je JAZU, zajedno sa Staroslavenskim zavodom »Svetozar Ritig«, prišla organizaciji ovog velikog, međunarodnog znanstvenog skupa. Naime, prva značajnija obilježavanja Ćirilometodskih datuma u međunarodnim razmjerima, u slavenskom svijetu i u nas nastala su upravo na inicijativu osnivača Jugoslavenske akademije Josipa Jurja Strossmayera i Franje Račkoga 1863. godine u povodu tisuću godina od dolaska bizantskih misionara Konstantina Filozofa-Ćirila i Metodija u Moravsku (863. godine).

Franjo Rački je godinu dana ranije (1862) u »Pozoru« napisao znameniti članak »Imamo li mi slaviti tisuć godišnjicu slavjanskih apostolah sv. Ćirila i Metoda?« gdje je naveo razloge zbog kojih bi »Jugoslovjeni« i drugi Slaveni trebali obilježiti godišnjicu moravske misije, kao i prirediti kongres i kritičko izdanje Biblije.

Na poticaj Strossmayera, tada već pokrovitelja JAZU, papa Leon XIII izdao je 1880. godine encikliku Grande munus kojom se blagdan Ćirila i Metodija (5. VII) proširuje na cijeli katolički svijet i kojom se potvrđuje upotreba staroslavenskoga jezika u liturgiji. Time je, zapravo, točno nakon tisuću godina, osnaženo znamenito pismo pape Ivana VIII moravskom knezu Svatopluku (Industriae tuae) kojom odobrava slavenski jezik u crkvi Metodijeve metropolije i slavensko pismo Ćirilo-
lovo.

Valja podsjetiti da je ova Strossmayerova inicijativa i papa's enciklika došla u pravo vrijeme, tj. u vrijeme agresivnih nastojanja austrougarske monarhije da iskorišteni staroslavenski jezik i glagoljsko pismo budući da su predstavljali opasnost za imperiju kao duhovna osnova slavenstva i panslavizma. Strossmayer je u slavensko-

me bogoslužju i glagoljskome pismu vidio »zlatni most između Istoka i Zapada i prvi uvjet crkvenog jedinstva«, te utiranje puta »narodnom jedinstvu«. Ćirilometodsko učenje i naslijeđe, kao i ono kasnije Jurja Križanića, imalo je znatnu ulogu u cjelokupnoj programskoj orijentaciji Jugoslavenske akademije, u njenim nastojanjima za ujedinjenje hrvatskih i južnoslavenskih zemalja, za očuvanje i međunarodnu afirmaciju kulturne baštine naših naroda i obranu nacionalnog identiteta, za razvoj narodnog jezika i pisma, te poticanje umjetničkog stvaralaštva i znanstvenih istraživanja. U suvremenim uvjetima socijalističke Jugoslavije, a u suradnji sa svim našim akademijama, Jugoslavenska akademija u punoj slobodi i s novim poticajima nastavlja takvu svoju djelatnost koja se postepeno produbljuje i širi.

Godine 1935. u Zagrebu je svečano obilježena 1050. godišnjica Metodijeve smrti i poznata gornjogradska ulica nazvana je imenom Ćirila i Metoda. U povodu 1100. godišnjice Ćirilove smrti Jugoslavenska akademija je u suradnji sa Staroslavenskim institutom 1969. godine organizirala međunarodni znanstveni skup »Glagoljica – jedanaest stoljeća jedne velike tradicije«, a izdan je i zbornik radova s toga skupa pod istim naslovom.

Isto tako treba napomenuti da je Akademija zajedno sa Staroslavenskim zavodom izvanrednom sjednicom Organizacijskog odbora, početkom travnja ove godine, obilježila dan Metodijeve smrti. Može se kazati da se Jugoslavenska akademija bavi istraživanjima ćirilometodskog kulturnog nasljeđa od samih svojih početaka, da u svome arhivu ima neprocjenjivu zbirku glagoljskih rukopisa i njihovih opisa, koja se smatra najbogatijom na svijetu.

Znanstveni skup koji upravo otvaramo »Tisuću i sto godina od smrti Metodijeve – Ćirilometodsko kulturno–književno nasljeđe u Hrvata« organiziran je s namjerom da se pruži široka mogućnost iznošenja novijih rezultata nauke u ovoj oblasti. Velik broj prijavljenih referata i autora (40 iz 10 zemalja) pokazuje da postoji znatan broj kulturnih centara u više zemalja u kojima se sistematski istražuju brojna pitanja ćirilometodske baštine. Stoga ne treba sumnjati u uspjeh skupa i u poticaje koje će dati budućim istraživanjima. Želja nam je također da ovaj skup pridonese jačanju kulturne suradnje kao i suradnje među narodima u najširem smislu, što je nesumnjivo i jedna od osnovnih poruka cjelokupnog ćirilometodskog nasljeđa.

Svim učesnicima Skupa iskreno zahvaljujem na odazivu, a autorima priloga i organizatorima i na trudu koji su uložili da se ovaj Skup pripremi i održi. Na kraju zamoljen sam od akademika Surje Pupovcija, predsjednika Savjeta akademija znanosti i umjetnosti SFR Jugoslavije, da u ime Savjeta akademija, koji je pokrovitelj ovog Skupa, svim učesnicima prenesem najsrdačnije pozdrave i želje za uspješan rad ovog izuzetno značajnog Skupa.